

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών σε Θέματα Κατανόησης Κειμένου

5. Εγγραμματισμός στην Κατανόηση Κειμένου: Ερευνητικό Υλικό, Δεδομένα και Αποτελέσματα της Έρευνας PISA

Κατερίνα Αραμπατζή
Πάυλος Βελιτζέλος
Γεωργία Δρούλια
Πηνελόπη Παπαστράτου
Λένια Τζαλλήλα

Εθνικό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021-2025

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Ανάστοσο Εφραίμη και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

Συνοπτική Παρουσίαση Ενότητας

Στην ενότητα αυτή θα δούμε:

Τα βασικά ευρήματα της έρευνας PISA 2018 σχετικά με την κατανόηση κειμένου και τον αναγνωστικό εγγραμματισμό.

Αποτελέσματα της έρευνας PISA

Ευρήματα έρευνας PISA

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα της έρευνας PISA 2018 για την Κατανόηση Κειμένου, με έμφαση στις επιδόσεις των μαθητών/τριών στην Ελλάδα σε σύγκριση με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα επίπεδα αναγνωστικού εγγραμματοςμού, στις επιμέρους διαστάσεις της κατανόησης κειμένου και στους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιδόσεις, όπως το φύλο, οι αναγνωστικές συνήθειες, το κοινωνικοοικονομικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο, καθώς και το σχολικό κλίμα.

Το PISA παρέχει σημαντικά δεδομένα όχι μόνο για τη μέση επίδοση των μαθητών, αλλά και για το πόσο δίκαια λειτουργεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα. Το «χάσμα επίδοσης» μπορεί να μετρηθεί με δύο βασικούς τρόπους: (α) ως διαφορά ανάμεσα στα ανώτερα και κατώτερα τμήματα της κατανομής των επιδόσεων (π.χ. το ποσοστό μαθητών κάτω από το Επίπεδο 2 σε σύγκριση με το ποσοστό στα Επίπεδα 5–6, ή η διαφορά μεταξύ του ανώτερου και του κατώτερου δεκατημόριου σε μονάδες PISA) και/ή (β) ως διαφορά μεταξύ διαφορετικών ομάδων μαθητών, όπως σε σχέση με την Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτιστική Κατάσταση (economic, social and cultural status – ESCS), το φύλο ή την ύπαρξη μεταναστευτικού υποβάθρου.

Με αυτόν τον τρόπο, το PISA επιτρέπει να εξετάσουμε πόσοι μαθητές/τριες βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα επίδοσης, πόσοι πετυχαίνουν πολύ υψηλές επιδόσεις και πώς κατανέμονται οι μαθησιακές ευκαιρίες μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Έτσι, δεν αξιολογείται μόνο το συνολικό επίπεδο απόδοσης ενός εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και το κατά πόσο οι ευκαιρίες μάθησης κατανέμονται δίκαια μεταξύ των μαθητών.

Επιδόσεις μαθητών στην Κατανόηση Κειμένου (PISA 2018)

Η έρευνα PISA 2018 αξιολόγησε τις δεξιότητες των μαθητών στην κατανόηση κειμένου και ανέδειξε σημαντικές πληροφορίες για τις επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών σε σύγκριση με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι μαθητές στην Ελλάδα παρουσιάζουν χαμηλότερες επιδόσεις. Συγκεκριμένα, η μέση επίδοση των Ελλήνων μαθητών ανέρχεται στις **457** μονάδες, ενώ ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ είναι **487** μονάδες, δηλαδή περίπου **30** μονάδες υψηλότερος. **Σύμφωνα με το πλαίσιο του PISA, διαφορά περίπου 30 μονάδων αντιστοιχεί σε ένα σχολικό έτος μάθησης.**

Η υστέρηση αυτή παρατηρείται σε όλες τις βασικές δεξιότητες κατανόησης κειμένου, όπως ο εντοπισμός πληροφοριών, η κατανόηση περιεχομένου, καθώς και η αξιολόγηση και ερμηνεία του κειμένου. Στο PISA 2018, η κατανόηση κειμένου αποτέλεσε το κύριο αντικείμενο αξιολόγησης και οργανώθηκε γύρω από δύο βασικούς άξονες: (α) τους τύπους κειμένων (απλά και πολλαπλά κείμενα) και (β) τις νοητικές διεργασίες (εντοπισμός πληροφοριών, κατανόηση και αξιολόγηση).

	Ενιαία Κλίμακα	Απλά Κείμενα	Πολλαπλά Κείμενα	Εντοπισμός Πληροφοριών	Κατανόηση	Προβληματισμός και Αξιολόγηση
Ελλάδα	457	459	458	458	457	462
Μ.Ο ΟΟΣΑ	487	485	490	487	486	489
Απόκλιση	-30	-26	-32	-29	-29	-27

Πίνακας 1: Αποτελέσματα Ελλάδας και ΟΟΣΑ στην ενιαία κλίμακα και στις επιμέρους κλίμακες της Κατανόησης Κειμένου

Συμπέρασμα

- Οι μαθητές στην Ελλάδα εμφανίζουν χαμηλότερες επιδόσεις σε όλες τις κλίμακες κατανόησης κειμένου και οι διαφορές αυτές δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική απόκλιση από τη γενική βαθμολογία που επιτυγχάνουν οι μαθητές της χώρας στην ενιαία κλίμακα.
- Η απόκλιση από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ κυμαίνεται περίπου από 26 έως 32 μονάδες και θεωρείται στατιστικά σημαντική, γεγονός που υποδηλώνει σταθερή υστέρηση στις δεξιότητες κατανόησης κειμένου.

Μαθητές με υψηλές επιδόσεις στον αναγνωστικό εγγραμματοςμό (Επίπεδα 5–6)

Στο PISA 2018 οι μαθητές με υψηλές επιδόσεις στον αναγνωστικό εγγραμματοςμό:

- κατανοούν σύνθετα και εκτενή κείμενα
- αξιολογούν κριτικά πληροφορίες
- τεκμηριώνουν την αποδοχή ή την απόρριψη μιας πληροφορίας

Περιοχή	Σε επίπεδα 5 & 6
Ελλάδα 2009	5,6%
Ελλάδα 2018	3,6%
Χώρες ΟΟΣΑ	8,7%

Πίνακας 2: Κατανομή των μαθητών από την Ελλάδα στα επίπεδα εγγραμματοςμού 5-6 PISA 2018

Συμπέρασμα

- Το ποσοστό μαθητών με υψηλές επιδόσεις στην Ελλάδα (3,6%) είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (8,7%).
- Σε σύγκριση με το 2009, το ποσοστό έχει μειωθεί.

Μαθητές με βασικές και μεσαίες επιδόσεις στον αναγνωστικό εγγραμματισμό (Επίπεδα 1–4)

Επίπεδα 3–4

Οι μαθητές μπορούν: Να ερμηνεύουν πληροφορίες, να αξιοποιούν στοιχεία από το κείμενο.

Επίπεδα 1–2

Οι μαθητές μπορούν: Να εντοπίζουν απλές πληροφορίες, να κατανοούν βασικά σημεία ενός κειμένου.

Περιοχή	Σε επίπεδα 3 & 4	Σε επίπεδα 1 & 2
Ελλάδα 2009	47,5%	46,9%
Ελλάδα 2018	38,5%	57,7%
Χώρες ΟΟΣΑ	44,9%	46,3%

Πίνακας 3: Κατανομή των μαθητών στην Ελλάδα στα επίπεδα αναγνωστικού εγγραμματισμού 1–4 (PISA 2018)

Συμπέρασμα

- Στην Ελλάδα το 57,7% των μαθητών βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα εγγραμματισμού.
- Το ποσοστό είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (46,3%).
- Σε σχέση με το 2009, αυξάνεται το ποσοστό μαθητών με χαμηλές δεξιότητες.

Διαφορές φύλου στις επιδόσεις της Κατανόησης Κειμένου (PISA 2018)

Στο PISA 2018, όπως και σε όλους τους προηγούμενους κύκλους της έρευνας, τα κορίτσια είχαν σημαντικά υψηλότερες επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου από τα αγόρια σε όλες τις χώρες. **Η διαφορά αυτή, γνωστή και ως «χάσμα φύλου» (gender gap) στην ανάγνωση**, φαίνεται να σχετίζεται κυρίως με τις χαμηλότερες επιδόσεις των αγοριών στην κατανόηση κειμένου. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι ένα σημαντικό ποσοστό αγοριών αντιμετωπίζει δυσκολίες στις αναγνωστικές δεξιότητες. Η διαφορά αυτή προκαλεί ανησυχία, καθώς μπορεί να επηρεάσει μελλοντικά την προσωπική και επαγγελματική πορεία των αγοριών.

PISA 2018	ΕΝΙΑΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΑΓΟΡΙΑ	ΔΙΑΦΟΡΑ
ΕΛΛΑΔΑ	457	479	437	42 μονάδες
ΜΟ ΟΟΣΑ	487	502	472	30 μονάδες

Πίνακας 4: Διαφορά επιδόσεων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών για τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ και την Ελλάδα (PISA 2018)

Συμπέρασμα

- Τα κορίτσια εμφανίζουν υψηλότερες επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου από τα αγόρια.
- Στην Ελλάδα η διαφορά φτάνει τις 42 μονάδες, ενώ στον ΟΟΣΑ περίπου 30 μονάδες. Η διαφορά αυτή στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα έντονη και συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων διαφορών φύλου που καταγράφονται διεθνώς στο PISA.
- Παρότι το χάσμα έχει μειωθεί σε σχέση με το 2009, συνοδεύεται από γενική πτώση των επιδόσεων.

Διαφορές φύλου στη φιλιαναγνωσία και στον χρόνο ανάγνωσης για ευχαρίστηση στον ελεύθερο χρόνο (PISA 2018)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του PISA 2018, στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ περίπου το 44% των κοριτσιών δηλώνει ότι το διάβασμα αποτελεί αγαπημένη ασχολία, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα αγόρια είναι 24%. Αντίθετα, το 60% των αγοριών αλλά μόνο το 39% των κοριτσιών συμφωνούν με τη δήλωση «Διαβάζω μόνο για να βρω πληροφορίες που χρειάζομαι».

Μεταβλητή	Δε διαβάζω καθόλου	<30 λεπτά την ημέρα	>30 λεπτά και <60 λεπτά την ημέρα	1-2 ώρες την ημέρα	>2 ώρες την ημέρα (%)
Αγόρια	39,3	24.0	16.6	9.8	5.1
Κορίτσια	23,3	23.6	21.0	17.2	11.6

Πίνακας 5: Πόσο διαβάζουν για ευχαρίστηση στον ελεύθερο χρόνο τους αγόρια και κορίτσια στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (PISA 2018)

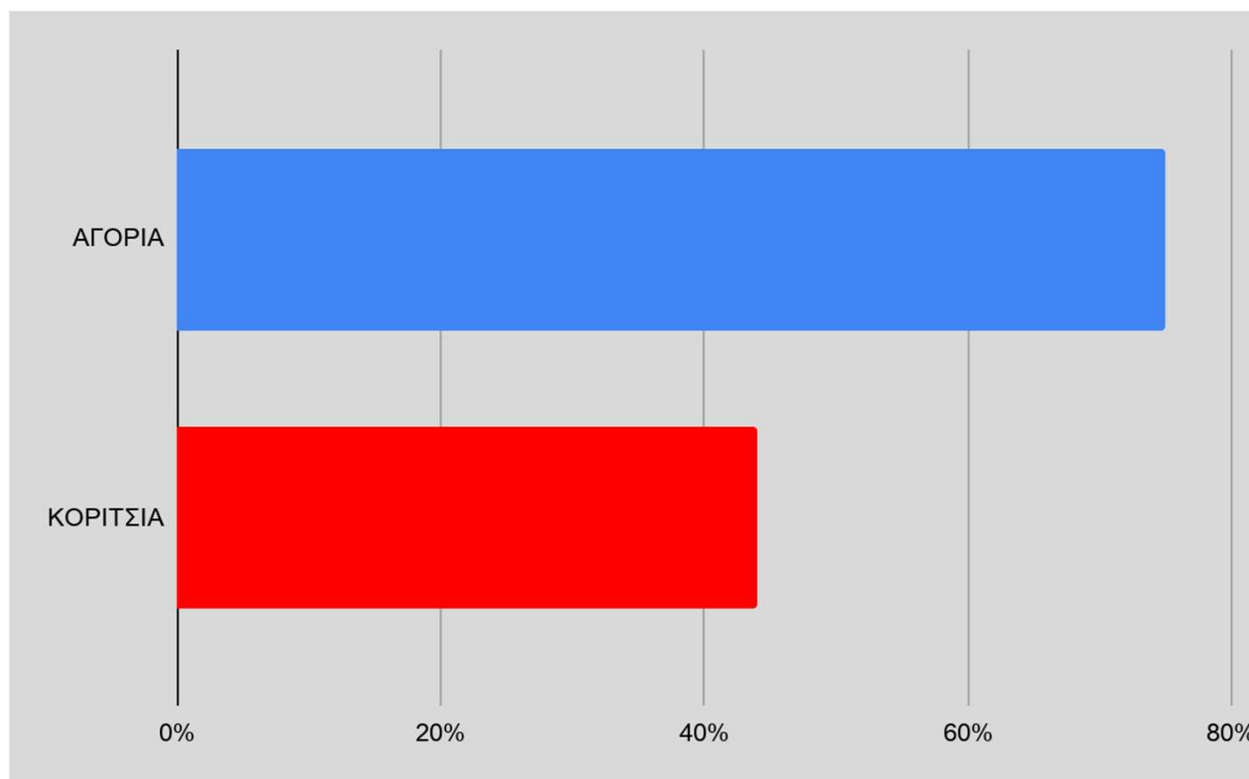
Συμπέρασμα: Τα κορίτσια εμφανίζουν πιο θετική στάση απέναντι στην ανάγνωση και αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε αυτή σε σύγκριση με τα αγόρια. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του PISA, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του χρόνου που αφιερώνεται στην ανάγνωση για ευχαρίστηση και των επιδόσεων στην Κατανόηση Κειμένου, γεγονός που συμβάλλει στην ερμηνεία των υψηλότερων επιδόσεων των κοριτσιών στο συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο.

Διαφορές φύλου στη φιλαναγνωσία και η σχέση τους με τις επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου (PISA 2018)

Οι στάσεις των μαθητών απέναντι στην ανάγνωση και ο χρόνος που αφιερώνουν σε αυτή συνδέονται με τις επιδόσεις τους στην Κατανόηση Κειμένου. Τα αποτελέσματα του PISA 2018 **δείχνουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια**.

- 3 στα 4 αγόρια (75%) δηλώνουν ότι δεν διαβάζουν ή διαβάζουν λιγότερο από 30 λεπτά την ημέρα.
- Τα κορίτσια αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην ανάγνωση.

Συμπέρασμα: Οι μαθητές που έχουν θετική στάση απέναντι στην ανάγνωση και διαβάζουν περισσότερο εμφανίζουν υψηλότερες επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου.

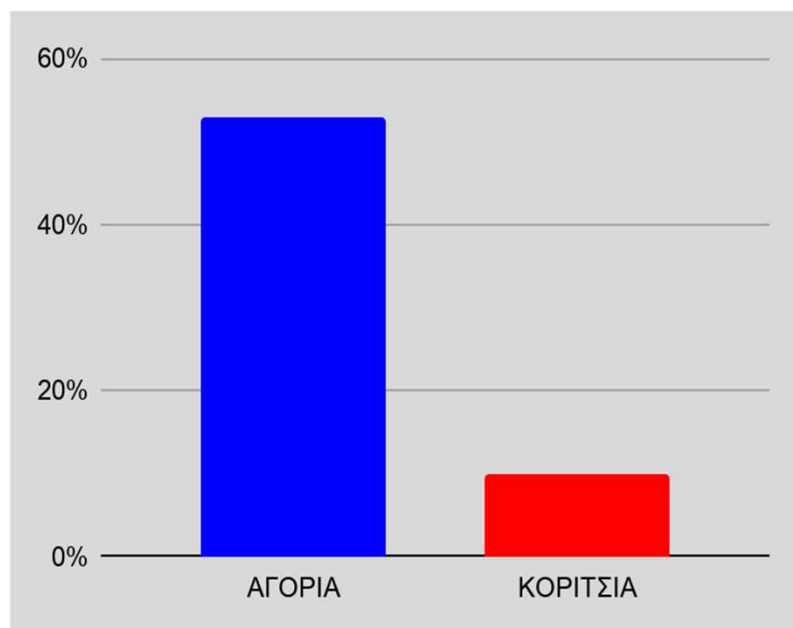

Γράφημα 1: Χρόνος ανάγνωσης για ευχαρίστηση (<30 λεπτά την ημέρα) ανά φύλο – PISA 2018

Ψηφιακές συνήθειες μαθητών και φύλο (PISA 2018)

Τα αποτελέσματα του PISA 2018 δείχνουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις ψηφιακές συνήθειες των μαθητών ανάλογα με το φύλο.

- Τα κορίτσια χρησιμοποιούν συχνότερα ψηφιακές συσκευές για συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα.
- Τα αγόρια αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα διαδικτυακά βιντεοπαιχνίδια.
- Στις χώρες του ΟΟΣΑ το 53% των αγοριών παίζει online videogames καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα κορίτσια είναι 10%.

Γράφημα 2: Καθημερινή ενασχόληση με online videogames ανά φύλο (PISA 2018)

Συμπέρασμα:

Οι ψηφιακές δραστηριότητες των μαθητών διαφοροποιούνται σημαντικά ανά φύλο, γεγονός που σχετίζεται με διαφορετικούς τρόπους χρήσης των ψηφιακών μέσων.

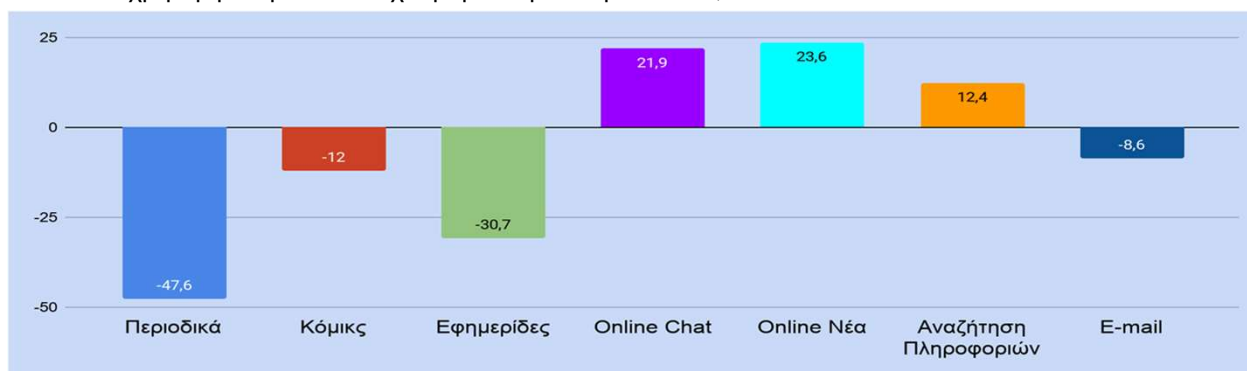
Η ανάλυση των δεδομένων του PISA δείχνει ότι ο χρόνος που αφιερώνεται σε ψηφιακές δραστηριότητες μπορεί να επηρεάζει τον χρόνο που αφιερώνεται στην ανάγνωση. Μαθητές που αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε δραστηριότητες όπως τα διαδικτυακά παιχνίδια τείνουν να διαβάζουν λιγότερο στον ελεύθερο χρόνο τους, γεγονός που μπορεί να συνδέεται με χαμηλότερες επιδόσεις στην κατανόηση κειμένου.

Με αυτόν τον τρόπο, τα ερωτηματολόγια του PISA επιτρέπουν τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στις καθημερινές συνήθειες των μαθητών και στον αναγνωστικό εγγραμματισμό τους.

Αλλαγές στις αναγνωστικές και διαδικτυακές συνήθειες μαθητών στην Ελλάδα (2009–2018)

Μια επιπλέον σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στο 2009 και στο 2018, η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για να κατανοηθεί η γενική υποχώρηση της αναγνωστικής ικανότητας των μαθητών τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα, ήταν η γενίκευση της χρήσης του διαδικτύου και η επίδρασή του στις αναγνωστικές συνήθειες.

- Η πρόσβαση στο διαδίκτυο στο σπίτι στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 24,3%.
- Η ανάγνωση έντυπου υλικού (περιοδικά, κόμικς, εφημερίδες) μειώθηκε σημαντικά.
- Αντίθετα, αυξήθηκε η ανάγνωση online **ειδήσεων** και ψηφιακών πληροφοριών.
- Η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μειώθηκε κατά 8,6%.

Γράφημα 3: Μεταβολές στις αναγνωστικές και διαδικτυακές συνήθειες μαθητών στην Ελλάδα (2009–2018)

Συμπέρασμα

- Τα δεδομένα δείχνουν σημαντική μετατόπιση των μαθητών από την ανάγνωση έντυπου υλικού προς ψηφιακές δραστηριότητες.
- Η αύξηση της πρόσβασης στο διαδίκτυο συνοδεύεται από μεγαλύτερη συμμετοχή σε online δραστηριότητες, όπως συνομιλίες και αναζήτηση πληροφοριών.
- Οι αλλαγές αυτές δημιουργούν νέες απαιτήσεις για την ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού εγγραμματισμού και αξιολόγησης διαδικτυακών πηγών.

Επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου στις μαθησιακές επιδόσεις (PISA)

Το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών. Στο PISA αποτυπώνεται μέσω του Δείκτη Οικονομικού, Κοινωνικού και Πολιτισμικού Επιπέδου (ΟΠΚΕ), ο οποίος βασίζεται σε δεδομένα από τα ερωτηματολόγια των μαθητών και περιλαμβάνει το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των γονέων, καθώς και τους εκπαιδευτικούς και πολιτισμικούς πόρους στο σπίτι (π.χ. αριθμός βιβλίων, πρόσβαση στο διαδίκτυο, χώρος μελέτης).

Τα αποτελέσματα του PISA δείχνουν ότι υπάρχει γενικά θετική σχέση μεταξύ του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και των επιδόσεων: οι μαθητές με υψηλότερο ΟΠΚΕ τείνουν να επιτυγχάνουν καλύτερα αποτελέσματα στο γνωστικό τεστ. Συγκεκριμένα, στο PISA 2018, οι ευνοημένοι μαθητές υπερέχουν κατά 89 μονάδες στην κατανόηση κειμένου σε σχέση με τους μειονεκτούντες μαθητές, ενώ το 2009 η αντίστοιχη διαφορά ήταν 87 μονάδες.

Η ένταση αυτής της σχέσης διαφέρει μεταξύ των χωρών. Σε ορισμένα εκπαιδευτικά συστήματα, όπως στην Εσθονία, τον Καναδά και τη Φινλανδία, η επίδραση του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου είναι μικρότερη, γεγονός που δείχνει ότι τα σχολεία μπορούν να περιορίζουν τις κοινωνικές ανισότητες στις μαθησιακές επιδόσεις.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του PISA 2018, η Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλό ποσοστό μαθητών με υψηλές επιδόσεις (**3,6%**) και ταυτόχρονα λίγο χαμηλότερη επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου στις επιδόσεις σε σχέση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, αυτό δεν υποδηλώνει εκπαιδευτική ισότητα, αλλά συνολικά χαμηλές επιδόσεις, καθώς η μικρή διαφοροποίηση οφείλεται στη συγκέντρωση των μαθητών σε χαμηλά επίπεδα (57,7%).

Συμπέρασμα

Το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο επηρεάζει σημαντικά τις επιδόσεις των μαθητών, ωστόσο η αποτελεσματική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος μπορεί να συμβάλλει στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Κοινωνικοοικονομικοί Παράγοντες και Επίδοση των Μαθητών

Δείκτης ΟΠΚΕ (Οικονομικό, Πολιτισμικό και Κοινωνικό Επίπεδο)

Τα στοιχεία για τον δείκτη ΟΠΚΕ προκύπτουν από τις απαντήσεις των μαθητών στο ερωτηματολόγιο μαθητή του PISA, το οποίο συλλέγει πληροφορίες για το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των γονέων, καθώς και για τους μορφωτικούς και πολιτισμικούς πόρους που υπάρχουν στο σπίτι.

Ο δείκτης βασίζεται σε:

- Μορφωτικό επίπεδο γονέων
- Επάγγελμα γονέων
- Πολιτισμικούς και μορφωτικούς πόρους στο σπίτι (π.χ. βιβλία, χώρος μελέτης)

PISA 2018	ΜΕΣΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	Χαμηλότερο Τεταρτημόριο	Δεύτερο Τεταρτημόριο	Τρίτο Τεταρτημόριο	Υψηλότερο τεταρτημόριο	Διαφορά Χαμηλότερου Υψηλότερου τεταρτημρίου
ΕΛΛΑΔΑ	457	417	444	468	502	84,3
ΜΟ ΟΟΣΑ	487	445	475	500	533	88,4

Πίνακας 7: Επιδόσεις των μαθητών στην Κατανόηση Κειμένου ανά τεταρτημόριο του δείκτη ΟΠΚΕ (PISA 2018)

Συμπέρασμα: Οι επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου **βελτιώνονται όσο αυξάνεται ο δείκτης ΟΠΚΕ**. Με άλλα λόγια, οι μαθητές από πιο ευνοϊκό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον έχουν υψηλότερες επιδόσεις.

Στην Ελλάδα η διαφορά φτάνει τις **84,3** μονάδες, που αντιστοιχούν περίπου σε **3** χρόνια σχολικής μάθησης. Η Ελλάδα εμφανίζει μικρότερη επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου στις επιδόσεις των μαθητών σε σχέση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η μέση επίδοση των μαθητών στην Κατανόηση Κειμένου είναι χαμηλότερη από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Αυτό δείχνει ότι η μικρότερη επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου δεν συνδέεται με μεγαλύτερη εκπαιδευτική ισότητα, αλλά με γενικά χαμηλότερες επιδόσεις των μαθητών.

Η μεγάλη πρόκληση για τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι να μειώσουν την επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου των μαθητών στις επιδόσεις τους, διατηρώντας ταυτόχρονα έναν υψηλό μέσο όρο επιδόσεων.

Επιδόσεις γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο (PISA 2018)

Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 13% των μαθητών έχει μεταναστευτικό υπόβαθρο και συχνά προέρχεται από λιγότερο ευνοϊκό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές άλλες χώρες, οι γηγενείς μαθητές σημειώνουν υψηλότερες επιδόσεις στην Κατανόηση Κειμένου σε σύγκριση με τους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Η διαφορά ανέρχεται σε **51 μονάδες**, τιμή σημαντικά μεγαλύτερη από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (**42 μονάδες**).

Όταν όμως ληφθεί υπόψη το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των μαθητών, η διαφορά μειώνεται σημαντικά σε 22 μονάδες χαμηλότερη από την αντίστοιχη διαφορά (24 μονάδες) για τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ.

.Οι χαμηλότερες επιδόσεις των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο συνδέονται κυρίως με:

- το χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας
- τη χρήση διαφορετικής γλώσσας στο σπίτι

PISA 2018	ΓΗΓΕΝΕΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΠΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	ΔΙΑΦΟΡΑ
ΕΛΛΑΔΑ	465	414	51
ΜΟ ΟΟΣΑ	494	452	42

Πίνακας 8: Επιδόσεις των γηγενών μαθητών και των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στην Κατανόηση Κειμένου.

Συμπέρασμα: Οι διαφορές στις επιδόσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο δεν εξηγούνται αποκλειστικά από τη μεταναστευτική προέλευση, αλλά συνδέονται κυρίως με κοινωνικοοικονομικούς και γλωσσικούς παράγοντες.

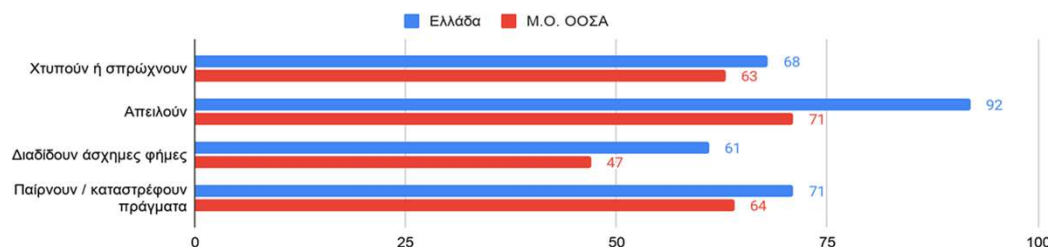
Σχολικός Εκφοβισμός και Επιδόσεις Μαθητών (PISA 2018)

Η έρευνα αναδεικνύει επίσης τη σημασία του **σχολικού περιβάλλοντος**. Οι μαθητές που βιώνουν περιστατικά σχολικού εκφοβισμού εμφανίζουν σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις. Παράλληλα, ένα αρνητικό κλίμα πειθαρχίας στην τάξη, όπως θόρυβος ή καθυστερήσεις στην έναρξη του μαθήματος, συνδέεται επίσης με χαμηλότερες μαθησιακές επιδόσεις.

Οι μαθητές που δηλώνουν ότι πέφτουν θύματα σχολικού εκφοβισμού παρουσιάζουν σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις.

Στην Ελλάδα οι διαφορές είναι μεγαλύτερες από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Ελλάδα και Μ.Ο. ΟΟΣΑ

Γράφημα4: Διαφορά (υστέρηση) στη βαθμολογία μαθητών που δηλώνουν ότι βιώνουν περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (PISA 2018)Γ

Συμπέρασμα

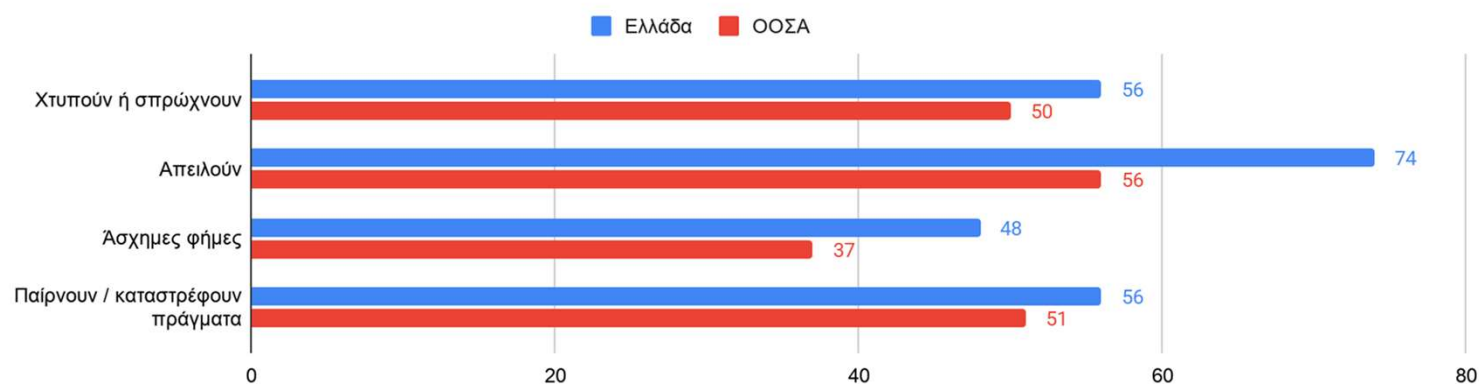
Ο σχολικός εκφοβισμός συνδέεται με σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις των μαθητών.

Στην Ελλάδα η μέση επίδοση στην ανάγνωση είναι **457 μονάδες**, χαμηλότερη από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (**487 μονάδες**).

Οι μαθητές που δηλώνουν ότι δέχονται απειλές εμφανίζουν επιδόσεις περίπου **92 μονάδες χαμηλότερες σε σχέση με τους μαθητές που δεν αναφέρουν τέτοια περιστατικά**, γεγονός που αντιστοιχεί σε πολύ σημαντική μαθησιακή υστέρηση.

Επίδραση του σχολικού εκφοβισμού στις επιδόσεις μετά τον συνυπολογισμό των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων

Ελλάδα και ΟΟΣΑ

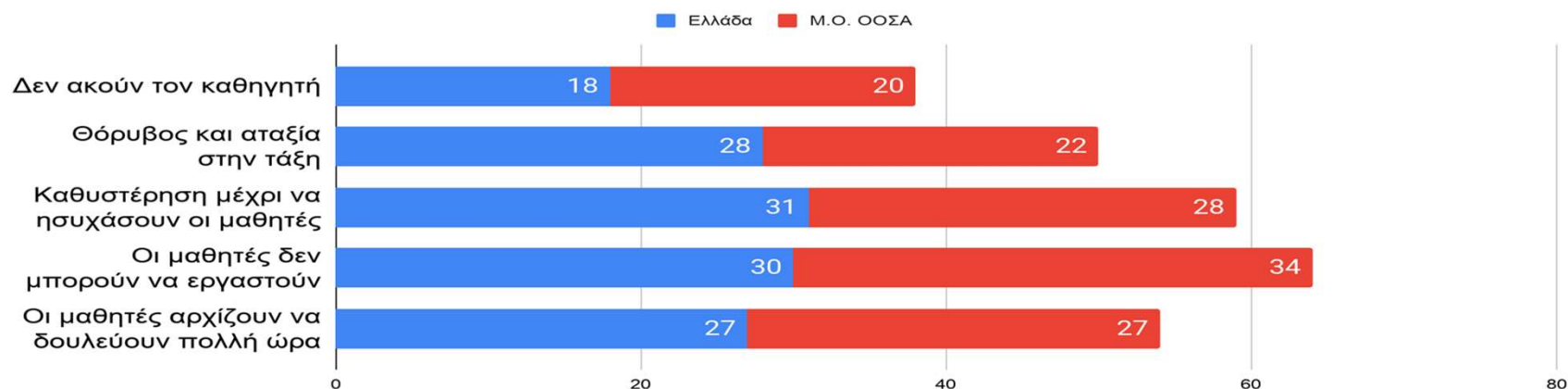
Γράφημα 5: Διαφορά (υστέρηση) στη βαθμολογία (μονάδες) μεταξύ μαθητών που δήλωσαν ότι τα παραπάνω περιστατικά συμβαίνουν τουλάχιστον μερικές φορές τον μήνα και μαθητών που δήλωσαν ότι δεν συμβαίνουν ποτέ, μετά τον συνυπολογισμό της επίδρασης του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου

Συμπέρασμα

- Ο σχολικός εκφοβισμός συνδέεται με μείωση των επιδόσεων.
- Η επίδραση είναι ισχυρότερη στην Ελλάδα από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Κλίμα Πειθαρχίας στην Τάξη και Επιδόσεις (PISA 2018)

Ελλάδα και Μ.Ο. ΟΟΣΑ

Γράφημα 7: Διαφορά στη βαθμολογία (μονάδες) μεταξύ μαθητών που δήλωσαν ότι τα παραπάνω συμβαίνουν στα περισσότερα ή σε κάθε μάθημα και μαθητών που δήλωσαν ότι δεν συμβαίνουν ποτέ

Συμπέρασμα:

- Τα δεδομένα δείχνουν ότι ο ελλιπής έλεγχος στην τάξη συνδέεται με χαμηλότερες μαθησιακές επιδόσεις.
 - Ωστόσο, αν και στην Ελλάδα αναφέρεται χαμηλότερο επίπεδο πειθαρχίας, η επίδραση του προβληματικού κλίματος στην επίδοση των μαθητών είναι ανάλογη με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ.
- Η αρνητική σχέση μεταξύ προβλημάτων πειθαρχίας και επιδόσεων **παραμένει ακόμη και όταν ληφθεί υπόψη το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών.**

Τι δείχνουν συνολικά τα αποτελέσματα του PISA 2018 για την κατανόηση κειμένου

Τα αποτελέσματα της έρευνας PISA 2018 δείχνουν ότι η πλειονότητα των μαθητών/τριών βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα επίδοσης στην κατανόηση κειμένου, ενώ μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό καταφέρνει να φτάσει σε υψηλά επίπεδα. Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στον εντοπισμό πληροφοριών και στην κατανόηση βασικών νοημάτων, ενώ περιορισμένη είναι και η ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης. Συνολικά, τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι περισσότεροι μαθητές δυσκολεύονται τόσο σε βασικές όσο και σε πιο σύνθετες δεξιότητες κατανόησης κειμένου.

Οι επιδόσεις των μαθητών επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες, όπως οι στάσεις τους απέναντι στην ανάγνωση, το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο, οι ψηφιακές τους συνήθειες και το σχολικό κλίμα στο οποίο μαθαίνουν.

Η διδασκαλία της Γλώσσας χρειάζεται, επομένως, να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων, στην αξιολόγηση πληροφοριών και πηγών, καθώς και στην κατανόηση σύνθετων και πολλαπλών κειμένων, καθώς με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων που υποστηρίζουν τον σύγχρονο αναγνωστικό εγγραμματισμό των μαθητών.

Ευχαριστώ!

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υποβλήσα τον Καθήκνη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Εμβέλωση και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.